

Datum
2011-05-24

Diariernr
2011-1117

Ert datum
2011-01-31

Er referens
L2011/179

Avdelningen för utvärdering och lärande
Enheten för inriktning och planering
Anna Nöjd
010-240 43 58
anna.nojd@msb.se

Landsbygdsdepartementet
103 33 Stockholm
registrator@rural.ministry.se

Betänkandet (SOU 2010:106) Folkhälsa – djurhälsa. Ny ansvarsfördelning mellan stat och näring

Övergripande synpunkter

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar med skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. MSB anser att området folkhälsa och djurhälsa är vitalt för ett tryggt och säkert samhälle. Smittsamma djursjukdomar kan få stora konsekvenser på samhället såväl vad gäller folkhälsa som ekonomi. Förebyggande insatser samt hög beredskap för att kunna hantera smittutbrott behövs när omvärldsförändringar kan generera flera och nya typer av smittutbrott framöver.

Utredningen har tagit fram ett digert underlag och utvecklat många konkreta och intressanta förslag. MSB ger främst generella synpunkter på frågor som kopplar till samhällsskydd och beredskap.

MSB ser positivt på förslaget att en djursmittslag ska ersätta tidigare lagar inom området, det medför förenkling och förtydligande, även om den föreslagna versionen till förordning är väl omfattande. Innehållet i flera delar av lagen bör dock ses över innan den antas. Det bör vidare övervägas om det är lämpligt att invänta EU:s nya regelverk för djurhälsopolitik innan beslut om denna lag tas.

Minskat statligt ansvar

MSB delar uppfattningen att näringen ska ta ett större ansvar för säkerheten i den verksamhet de bedriver. Som utredaren påpekar är en förutsättning för att enskilda ska kunna ta sitt ansvar att de ges adekvat information för att kunna agera rätt. Förslaget om satsning på särskild utbildning (3.5.3 Utbildning, Del A) och annat stöd från Jordbruksverket är därför angeläget att genomföra. Satsningar behöver ske återkommande för information och kommunikation avpassat för de olika målgrupperna.

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Besöksadress:
Stockholm: Kungsgatan 53
Karlstad: Norra Klaragatan 18
Sandö: Sandövägen 7
Revinge: Revingeby

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org nr.
202100-5984

Utredarens förslag medför dock att staten minskar sitt ansvarstagande i stor omfattning. MSB kan inte bedöma vilka effekterna blir på sikt av de föreslagna förändringarna, men det vore mycket olyckligt om djurhållare och övrig näring inte klarade av att ta sitt ansvar för att hålla smittskyddet på en fortsatt hög nivå, eftersom det kan medföra konsekvenser för folkhälsan, konsumenter och samhället i stort. Det finns exempel från andra sektorer som avreglerats och privatiserats där problem och svårigheter har uppstått. Bland annat har beredskapsaspekter eftersatts till följd av oklarheter om finansiering och krav.

Förslaget om att djurhållare ska ta fram biosäkerhetsplaner är bra och ett viktigt steg för en högre medvetenhet. Näringen bör också kunna utveckla expertis, till exempel för sanering, i viss omfattning. MSB är ändå tveksam till om det räcker för att kompensera för det minskade statliga engagemanget, så att det totala smittskyddet inte försämras. Eventuellt vore en mer stegvis förändring önskvärd, där utvärderingar efterhand kan följa upp om näringen utvecklar sitt ansvarstagande i tillräcklig utsträckning avseende expertis, ekonomiska ersättningsystem m.m. som i dag tillhandahålls av staten.

Myndigheternas ansvar

MSB instämmer med utredningens förslag om att staten fortsatt ska ha ansvar för beredskapsorganisationen för utbrottsbekämpning av allmänfarliga djursmittor och att Jordbruksverket bör ha det operativa ansvaret för utbrottsbekämpning (3.15.2 Beredskapsfrågor).

MSB anser vidare att det kan finnas ett behov av att förtydliga myndigheternas ansvar. Zoonossamverkansgruppen och zoonosrådet är viktiga samverkansorgan och vi ser positivt att arbetet ges ett formellt mandat med särskild finansiering. Det kan ge större tyngd åt arbetet. Det är angeläget att Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Smittskyddsinstitutet (SMI) driver arbetet tillsammans eftersom det inte minst bör gynna folkhälsan.

Utredningens förslag om att formalisera uppgifter som Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) till viss del redan utför och ge ansvar för expertstöd och övervakning kan också vara lämpligt. (3.7.5 Förordning med instruktion för SVA, Del A) Principen att hålla riskvärdering och riskhantering eller normering och tillsyn åtskilda är önskvärd, men hänsyn kan också tas till enskilda fall där en annan lösning blir mer effektiv. Som utredaren nämner finns exempel på myndigheter som hanterar båda dessa uppgifter. Innan man skapar en sådan situation, bör det dock övervägas om en bättre lösning finns. Eventuellt kan en liknande fördelning av ansvar och uppgifter som råder mellan Socialstyrelsen och SMI övervägas för Jordbruksverket och SVA.

Klassificering av smittor

Utredningens förslag till definition på allmänfarliga djursmittor och indelningen av dessa i olika kategorier är lovvärd. Genom att tydliggöra vilka djursmittor som föranleder olika åtgärder och ansvarsförhållande underlättas

planering samt agerande vid smittutbrott. Klassificeringen av djursmittor kan dock behöva verifieras innan beslut tas, såväl vad gäller vilka åtgärder som de ska föranleda, vilka smittor som ska tas med samt under vilken kategori de ska placeras in i. MSB anser att det kan finnas anledning att beakta multiresistenta bakterier i större utsträckning. De listade smittorna bör också stämma överens med de smittor som anges i Smittskyddslagen (2004:168). Även den lista över B-ämnen som nu håller på att tas fram inom ramen för EU:s arbete med CBRN Action Plan kan vara lämplig att beakta. MSB vill lyfta fram vikten av att listningen av smittor ges flexibilitet för att relativt snabbt kunna inkludera nya smittor och ta hänsyn till eventuella förändringar i de befintliga smittornas karaktär.

Forskning

MSB instämmer i utredningens bedömning att forskningen om smittsamma djursjukdomar bör förstärkas (3.15.1 Forskningens roll, Del A). Kunskapen och forskningen om hur man förebygger och åtgärdar djursmitta är begränsade. Det behövs också kunskap om hur smittläget kan förändras som konsekvens av ett ändrat klimat eller andra förändringar i samhället såsom en ökad resistens mot antibiotika och ökade transporter.

En förstärkning av forskningen kräver dock ökade resurser. Det bör utredas hur detta kan komma till stånd och vilka av de statliga forskningsfinansiärerna som i huvudsak ska ansvara för finansiering av forskning rörande djursmitta. Jordbruksverket finansierar (enligt utredningen Bilaga 10) forskning på området - framför allt forskning utförd av SVA. Därutöver finansierar FORMAS och MSB (tidigare Krisberedskapsmyndigheten) forskning om djursmitta. Huvudansvaret för frågor om djursmitta ligger på Jordbruksverket och SVA medan MSB har ett mer övergripande ansvar gällande kriser och samverkan. Även om MSB har finansierat och fortfarande finansierar forskning om djursmitta är frågan för MSB hur stort ansvar myndigheten ska ta på detta område där en annan myndighet, som också finansierar forskning, har det primära ansvaret.

Transportfrågor

MSB är transportmyndighet för transport av farligt gods på land och har bland annat ett bemyndigande att utfärda föreskrifter. Föreskrifter är internationella och benämns ADR-S och RID-S för transport av farligt gods på väg och i terräng respektive järnväg.

I dessa föreskrifter finns bestämmelser för transport av smittförande ämnen som kan orsaka sjukdomar hos människor och djur. Det kan till exempel vara döda eller levande djur som bär på någon smittsam sjukdom, prover eller annat smittförande material. I föreskrifternas avsnitt 2.2.62 anges kriterierna för klassificering av smittförande ämnen och det finns föreskrivet att transport av levande djur som är smittade får endast ske med godkännande av behörig myndighet. Ett sådant godkännande ska enligt förordning (2006:311) om

transport av farligt gods och utfärdas av MSB i samråd med Jordbruksverket eller Fiskeriverket. MSB saknar denna beskrivning av ansvarsförhållande i utredningen.

Beslut i detta ärende har fattats av överdirektören Nils Svartz, efter föredragning av handläggaren Anna Nöjd. I den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Pertti Nordman och tillförordnade enhetschefen Anna Anteskog deltagit.

Nils Svartz

Anna Nöjd

För kännedom
Försvarsdepartementet/SSK